

Kiek ins nao bove

Jef Bartelet, 03-10-2012

Shame,

shame,

shame

Sprekende stenen

J.W. MATTHIJSEN

6 mei 81

Recente vondsten (III)

Voorafgaande vondsten (I en II), U bekend gemaakt in De Maaspost van 11 februari en 11 maart, hadden betrekking op een wapenstein en een in het vergeetboek geraakte jaarsteen. Bij de derde kortgeleden gedane vondst gaat het om een bijzondere gevelsteen, die zich nu al circa veertig jaar op een vrij-toegankelijke plaats bevindt op Rijksdomein, ergens in Maastricht. Mij is gezegd, dat men wel van plan is, de teruggevonden steen van een halve bij anderhalve meter - wegend honderden kilo's - t.z.t. in opgeknapte staat een plaats te geven dichtbij de plek waar hij eeuwenlang de Maastrichtenaren aan een bepaald heuglijk feit uit het jaar 1725 herinnerde. Mocht het woord door de daad worden gevolgd, dan zal zich wederom een heuglijk feit voordoen zodra deze „vermiste” steen inderdaad aan ons openbaar cultureel bezit wordt toegevoegd. Als het zover is, dan hoop ik, dat behalve de man, die

deze steen heeft opgespoord, meerdere geïnteresseerden tot de ersten zullen behoren, die de hardstenen plaat met vergulde cijfertekst op de nieuwe hem toegedachte plaats in ogenschouw kunnen

nemen. Er komt dan vanzelfsprekend ook een ooggetuigen-verslag in De Maaspost! Reeds thans laat ik U een foto zien, waarop iemand naar de linker-onderkant van de gedeeltelijk blootgelegde en onderste-boven liggende steen wijst. Die persoon stel ik graag aan u voor: hij is mijn medewerker-medespeurder, de heer G. Robeers, die onze historisch zo waardevolle steen tussen een hoop bouw-afval aantrof en mij, evenals in voorgaande gevallen, onmiddellijk van zijn vondst in kennis stede. Na het zien van slechts enkele lettertekens wisten we reeds dadelijk, dat we te maken hadden met een bepaalde in „Monumenten van Geschiedenis en Kunst in Maastricht” genoemde gevelsteen. Eertijds prijkte deze steen volgens genoemd werk boven de midden-doorgang van de oostvleugel van

een kloostergebouw, dat zich bevond nabij de plaats waar heden ten dage nog een brok kloostermuur van mergel is behouden gebleven, schuin tegenover het Jac. P. Thijsse-monument. In de oorspronkelijke uitgave van „Monumenten” en ook in de herdruk van 1974 (!) staat het chronicon vermeld, dat ik U op de tweede foto (met leesbaar gemaakte tekst) laat zien.

Deze tekst en de daarin voorkomende kapitalen laten ons weten, dat het huis of gebouw in kwestie in 1725 door de zorg van de gouverneur Prins van Hessen werd vernieuwd. Het pand is in zijn gerenoveerde staat dus nog zo'n 213 jaar overeind blijven staan. Het is nu voor eeuwig verdwenen, maar de interessante gevelsteen komt terug..... spoedig naar we hopen.

Zoals zo vaak het geval is; je moet toevallig de juiste man treffen om de oplossing te krijgen voor de al jarenlang brandende vraag: 'boe is 'r'?

Vorige week vond in het Regionaal Historisch Centrum Limburg de presentatie plaats van 'Chronogrammen in Maastricht' van Bernard Grothues en Jef Bartelet. Daarbij werd als voorbeeld een chronogram ter sprake gebracht dat vroeger ooit eens te zien was op het oude Minderbroedersklooster waarin het RHCL nu is gehuisvest. De steen met de tekst

**CVRA GVBERNATORIS
PRINCIPIS HASSIAE
RENOVATA DOMVS**

betreft het garnizoenshospitaal in een gedeelte van het oude Minderbroedersklooster en dat in 1725 werd gerestaureerd. (Door de zorg van gouverneur Prins van Hessen is dit huis vernieuwd)

In de loop van de tijd in de vergetelheid geraakt, werd de steen in 1981 bij de verbouwing van het toenmalige Rijksarchief (her)ontdekt, waarvan gevelstenenwatcher Jan Matthijsen omslachtig verslag deed in weekblad De Maaspost. (zie de overdruk hierboven). De belofte aan Matthijsen om te zoeken naar een herplaatsingsmogelijkheid bleek geen cent waard, want het chronogram blijkt toen afgevoerd te zijn naar het gemeentelijk opslagterrein in de Beatrixhaven. Toen in 1996 bij de reorganisatie van het Rijksarchief besloten werd de steen terug te halen, bleef het echter bij één nog terug te vinden brokstuk, dat een plek kreeg los op de vloer in de hal van het voormalige en niet openbare Commandantshuis (naast en onderdeel van het RHCL). Desondanks heeft navraag bij het RHCL (blijkbaar aan de verkeerde gevraagd) naar waar het chronogram na 1981 gebleven was, nooit iets opgeleverd, totdat afgelopen woensdag een oplettende medewerker vond dat op het tijdens de presentatie getoonde papieren voorbeeld wel erg veel woorden stonden die precies overeenkomen met de fragmenten op die van dat stuk steen 'ergens daar achter'. Daarmee is het verloren gewaande chronogram dan toch weer terecht, al is het maar een schamel overblijfsel.

Je zou als Maastrichtenaar toch accuut overvallen worden met plaatsvervangende schaamte als je ziet hoe 'ze' bij de gemeente zijn omgesprongen met dit cultuurobject. En daar zijn meer voorbeelden van te geven!!!

Gemeentelijke opslag
rond 1980

Sjiek en sjoen?